

ДОНЧО ЦОНЧЕВ
ПРОТОКОЛ ЗА
КОЛЕГИАЛНОСТТА

chitanka.info

Тази история започна с това, как в нашата стая счупихме три термометъра. Ако не знаете — ние произвеждаме препарати. За чистене, мазане, цапане — реклами има в целия град. Варим различни каши, сиропи, маджуни. Веднъж една тенджерата гръмна, кашата се разплиска навсякъде, Иван си опари ръката, Емилия се прости с една блуза и по носа ми се лепнаха няколко капки. Мога спокойно да кажа, че най-тежко пострадах именно аз, тъй като ръката на Иван се оправи. Ема си купи по-хубава блуза, но хората, които и до днес гледат този възморав тен на носа ми, са склонни да мислят съвсем друго.

Както и да е, в първата суматоха никой не се сети за термометрите. Същия ден всичко изчистихме, работата нормално си продължи и чак след седмица или две Емилия каза внезапно:

— Абе какво стана с живака?

— С кой живак? — казахме ние и май вече се бяхме сетили.

— Ей, вярно бе — вика Иван, — къде отиде живакът от термометрите?

След работа пак вдигнахме всичко и започнахме да претърсваме. Намерихме само две капчици — останалият живак беше по фугите в дюшемето.

— Лошо — каза Емилия. — Нещо трябва да се направи.

Ние и бездруго си знаехме колко е лошо това: под пода на помещението, в което работим, да има пръснат живак.

И ето, от този момент почна борбата.

— Другарю Ганов (началник на нашия цех), така и така, когато стана белята, нали се счупиха три термометъра...

Обяснявам му аз цялата работа, той идва, „преглежда“ (какво може да види отгоре?) и в заключение казва:

— Сто кила мъж си, маа му стара, от една шъпа живак се стъписа!

Толкоз.

После Иван ходи при председателя на профкомитета.

— Другарю Спиридонов, така и така, нали счупихме там три термометъра от големите, та живакът им се разля, и...

Спиро дойде да „прегледа“ и ни попита:

— Вие сега какво точно предлагате?

— Да се извади това дюшеме, да се почисти живакът, знаете колко е вредно отдолу да има живак.

— Вие сте луди бе! Това дюшеме струва колкото цялата ви лаборатория! Как се вади таквоз дюшеме, ти някога вадил ли си, или майтап си играеш? Три пръста чам! Де аз да имах това дюшеме... Я си карайте работата.

Ние си подкарахме пак нашата работа; сиропите, маджуните, кашите продължаваха да пътуват в красиви шишенца; хората чистеха с тях, боядисваха — правеха си живота колкото могат удобен, красив и приятен.

Мен бавно ме хващат големите ядове. Иван въобще не е скандалджия. Емилия — тя си е просто Емилия.

След няколко месеца някак се случихме на една маса с директора. Беше май Нова година или нещо такова. Аз цапнах няколко чаши набързо (така и така носът ми няма да избелее от въздържание) и изведнъж му разправам цялата работа. За разлика от Ганов и Спиридонов директорът едва не се пукна от смях.

— Брей! — изрева той, та всички да чуят. — Страшна работа с тия химици, брей! Чухте ли бе! Две капки живак ще ги глътнат!

И така нататък; „ния“ — както той казва — още веднъж станахме за резил. Това май ни беше последният опит да се справим с живака.

Странно нещо е човекът — странна е неговата способност да мисли. Иди му кажи: „Това е така и така, толкоз, ти няма какво повече да си го обясняваш“. И всичко си продължава нормално. Само че нас май ни изпуснаха. Мене, Емилия и Иван. Надявам се: тебе, Първан и Стоян. Даже, напротив, на мене винаги са ми казвали още в училище: „Недей така слепешката, момче! Попитай кое, как и защо! Помисли сам, сам се опитай да си го обясниш. Я сега повтори с твои думи!“ И правех всичко това колкото можех — с удоволствие и с желание, — завърших някак, постъпих на работа; бих искал, преди да седна на една пейка в градинката с бастун и с изкуствена челюст, да си живея живота по мое разбиране. Например да ям, когато съм гладен. (Дори ако на Ганов и Спиридонов им е противно.) Да викам за този отбор, който на мене ми харесва. Ако се е разлял вреден живак под краката ми, да намеря чалъм да го махна.

Всъщност сега вечер разказвам за моето си страдание след случая с термометрите; приказките на Ганов, директора, Спиридонов повредиха собственото ми мислене. Аз тия хора ги намразих. Поотделно и заедно, покрай тях постепенно и други — не исках да чуя

за никого. Казано честно, това за „стоте кила мъж“ горе-долу е вярно, а вие сигурно вече сте забелязали, че ние, бабаитите, много-много не му се замисляме за неща, свързани с нашето здраве, поради което и най-бързо се скапваме, но това вече е друга страна на въпроса. Работата, за която разказвам, бе в бавната и растяща омраза към тези над мен, което например ми действа много по-зле от сто счупени термометъра.

Не беше в по-добро положение и Емилия. Тази жена постепенно отслабна, лицето ѝ се смали — все по-често намираше начин да излиза от нашата стая. Върх на всичките ѝ тревоги, разбира се, беше една друга подробност: година и половина омъжена, тя нямаше още дете. В смисъл, че нямаше изгледи скоро да има.

— Живакът — казах веднъж на Иван, когато стана дума за това.

— Ей, да мълчиш — каза той много замислен. — Ти знаеш ли, че и мен нещо не ме бива. Той точно там удря, живакът.

— Ама как...

— Ей така на. Кофти съм от едно известно време. Не бях аз така, можеш да питаш, която ме знае.

Смехът си е смях, но и страхът си е страх — Иван си внуши своето тъй трагично безсилие, нямах никакъв начин да го утеша.

Е, представете си как ние работехме там — върху тези „три пръста чам“, под който лежеше, живакът. Веднъж партида туби „Поморин“ напълнихме с вакса за обуца. Друг път в четиристотин шишенца „за премахване на пърхот“ бяхме налели „смазочно масло за шевни машини“. Някои от грешките си открихме навреме, но други така си заминаха в магазините. Веднъж плацахме глоба. Друг път на събрание ни ругаха. Тогава ние пак казахме за живака и (един по един) всичко си мина и замина.

— Майка им, нека ме уволнят — каза Иван. — Сега работа за химици под път и над път.

— Аз и без това ще напусна — каза Емилия. — Вече съм ги предупредила.

„Самари много — помислих си аз. — Не съм казал, не съм ги зарязал.“

Наистина странно нещо си е човекът — странна е неговата способност да чака. Всъщност, като помисля, едва ли има друго животно, което така неусетно да се приспособява. Днес това, утре онова, времето си минава, всеки си свиква с това около него, лъже се

сам, обещава си и измисля, надява се на големи промени — все така продължава, докато някой ден седне на *онази* пейка и гледайки как другите тичат към своите си заблуди, може с право да си помисли: „Защо ми е вече да зная?“

И може би с нас нищо повече няма да се случи и тъй щяхме да продължим, работейки в стаята над живака, псувайки Ганов и Спиридонов, и хората все така щяха да си купуват вакса за зъби и да гресират след баня косите си, псувайки Ганов и Спиридонов, тоест животът ни щеше да си тече тъй нормално такъв, какъвто го бяхме приели, ако не бяха настъпили онези големи промени...

Премениите настъпиха изведнъж. „Съдбата бе друго решила“ — както се казва в една песен. Просто директорът на нашето предприятие беше внезапно уволнен и на негово място дойде друг.

Само три-дни след постъпването на новия ни директор се получи невероятна заповед: да си сменим стаите с Ганов и Спиридонов. Ние тримата в тяхната, а те пък сега в нашата, по „важни производствени съображения“.

Нямаше как. Бюрата на Ганов и Спиридонов бяха донесени при живака; нашите тенджери закипяха в тяхната стая. Тук първата ни работа беше, естествено, един малък банкет, който полака-лека се превърна в хронически фестивал: бяха песни и танци; подаръци, изненади; даже аз купих зюмбюли за нашата дама. На третия ден — с Иван бяхме сами — той помълча малко и каза:

— Виж какво, сега трябва да вдигнем тоя балатум.

— Моля?

— Под тоя балатум има живак.

— Ванка, ти изкукурига с тоя живак, майка му стара! Живакът беше отгатык!

— Абе той онзи си е отгатык, ама тук има друг — каза сериозно моят приятел. — Аз им го сипах на тия говеда. Влязох веднъж, счупих един термометър и... отдолу под линолеума.

— Кога беше това?

— Ами... доста отдавна.

Вдигнах си чашата, казах, че който нож вади, от нож умира, с намерение да успокоя моя приятел, пък то май излезе обратното, но това няма значение. Напуши ме смях, мислех, че цялата тая история вече приключи, когато Иванчо добави:

— С тоя директор говорих още първия ден. Заприказвахме се на двора. Обясних му цялата работа, той затова пусна заповедта. Това там за „важните производствени съображения“ е алабалистика.

— Добре си направил. Ама и той бомба излезе, нали? Сега тия дръвници да постоят на живака.

— Работата е там — каза Иван, — че в нашата стая вече няма живак. Миналата неделя, когато вие ходихте на бригада, изкъртих две дъски в края и извадих живака. Имаше една супена лъжица. Подът е наклонен и всичкият беше на едно място. После пак заковах дъските и така. Хайде сега сипи още едно, че ме стяга пак шапката.

Сипах на него и на себе си, чукнахме се седем-осем пъти, после отидохме някъде да довършим и се прибрахме почти на разсъмване.

И тъй, май че това е цялата тая с живака — ние даже забравихме да повдигнем балатума, под него и до днес има живак.

Кое то не е толкова важно, защото Емилия тия дни ще си взема отпуск по майчинство. От няколко месеца тя живее с мъжа си в нова квартира, а доколкото разбрах, на старото място всички били в една стая — старците и балдъзата — и всички там спели на едно и също легло, като вечер си лягали по реда на прибирането: първият до стената, следващият до него и така нататък; човек лесно може да се попита: кой кога ли се е прибирал?

Между другото Иван също е в ред. Оня ден ми говори: „Ей, братче, трябва да знаеш, че силата не си зная!“ И сигурно е така. Защото няма по-голяма мъжка сила от собствената спокойна увереност, тъй както няма по-лоша болест от собственото внушение, че си зле.

Накрая трябва да кажа, че и моето мислене пак си е в ред. Приятно ми е да вярвам, че ще ме управляват хора като например новия ни директор. Защото така мисля, че и те все пак могат да мислят. Това ми стига, за да си гледам работата добре. Да не ги псувам толкова често и да си карам живота, както желая.

Разбира се, към всички тези промени трябва да се прибави и много забавното обстоятелство, че Ганов и Спиридонов из ден в ден залиняват. Много по-бързо и ефикасно, отколкото ако под краката им наистина беше останал живак.

Защото човек никога не е склонен да вярва в промените, ако те някак не са се докоснали до сърцето му.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.